

Sør-Aurdal kommune

Saksframlegg

ArkivSakID: 25/109
JournalpostID: 25/942
ArkivID: K2-M00
Saksbehandlar: Ingrid Lie Gosling
Dato: 24.01.2025

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
016/25	Kommunestyret	03.04.2025

Status for "Plan for opptrapping vann- og avløp"

Saksopplysninger:

Opptrappingsplanen, eller «Plan for opptrapping vann og avløp», er tidligere brukt som begrep for økningen/opptrappingen i VA-gebyr i perioden 2020–2024. Det er vedtatt Hovedplan vann og avløp for planperioden 2016–2025 som utgjør grunnlaget for denne. Hovedplan VA, sak KS 019/16, definerer mål om 100 % selvkostdekning innen vann-og avløpsområdet i løpet av planperioden. Planen forutsetter 5 % årlig gebyrøkning for vann og 6 % årlig økning for avløp, i tillegg til ansettelse av 100 % VA-ingeniør for å gjennomføre de planlagte prosjektene.

Historikk og tidligere vedtak:

- Kommunestyret vedtok ny hovedplan VA i 2016, men det ble ikke bevilget økte gebyrer eller driftsmidler for å sikre økonomi til gjennomføring av planen.
- Driftstilpasningssaken i 2018 forsøkte å sette fokus på inntekspotensialet ved å øke gebyrene og utvide eksisterende VA-anlegg.
- Ny gebyrforskrift ble vedtatt i 2019, som la opp til obligatoriske vannmålere og et mer dynamisk gebyrregulativ.
- Etter omlegging ble Sør-Aurdal dyrest eller nest dyreste kommune i landet på VA-gebyr, derfor har det vært liten vilje til å øke gebyrene ytterligere.

Økonomiske tiltak og gebyrøkninger:

- Flere budsjettvedtak fra 2019 til 2023 har foreslått gradvise gebyrøkninger for å oppnå 100 % selvkostdekning innen 2026.
- Gebyrinntektene har økt, men det er fortsatt behov for ytterligere tiltak for å nå målene.

Ressursbehov:

- Det har vært utfordringer med å opprette nye stillinger og sikre nødvendige ressurser for å gjennomføre planen.
- Det er behov for politisk vilje til å støtte videre gebyrøkninger og ressursbehov.

Bakgrunn

I Driftsgjennomgang og administrativ organisering 2018, sak KS 033/18, ifb. Bærekraftig kommune, sak KS 013/19, ble det skissert å øke gebyrene i henhold til vedtatt hovedplan VA, med en planlagt inndekning tilsvarende 2 mill. kroner akkumulert innen 2022. Dette med forslag om å innarbeide den største økningen fra 2020, samt å etablere en opptrappingsplan for gebyr for de påfølgende årene. I vedtaket står det at «Kommunestyret tar opptrapping av selvkostområdet vann og avløp i henhold til hovedplan for vann og avløp til etterretning og

ber administrasjonen om å innarbeide dette innarbeides fra 2020 i forbindelse med det nye gebyrregulativet som ligger ute til høring».

Budsjettvedtaket i desember 2019 (øk.plan 2020-2023) var «Opptopping av selvkostområdet vann og avløp jfr. Sak KS-013/19, iht. Hovedplan VA, med målsetning om 100 % dekningsgrad senest innen 2026».

Rapport fra Driftsgjennomgang og administrativ organisering 2018 beskriver at det ikke var politisk ønskelig i 2017 å gjennomføre den skisserte kostnadsøkningen på gebyrene for å komme opp på 100% dekningsgrad.

Videre utdrag fra rapport;

«En gebyrøkning er en nødvendighet for å skaffe seg handlingsrom til å gjøre de tiltak som kommunen både plikter og ønsker å gjennomføre i hovedplanen. Til sammenligning kan det nevnes at for eksempel Øystre Slidre kommune på 90-tallet vedtok en avgiftsøkning på 7-ganger eksisterende gebyr. I vedtatt hovedplan ligger det egentlig an til en dobling av VA-gebyr ift. dagens satser for å oppnå 100 % inndekking med de investeringsplaner som er skissert. På bakgrunn av dette er det heller ikke vedtatt opprettelse av noen ny fast stilling som VA-ingeniør som er en premisse for å kunne ha ressurser til å gjennomføre planen. Det er et spørsmål om det er riktig å gå for en full gjennomføring av planen slik den foreligger. Hovedplanen gir et greit bilde av utfordringer pr. i dag som må løses for en forsvarlig drift, men også hva potensialet for nye tilkoblinger og abonnenter innenfor eksisterende forsynings/rensedistrikt med det som er av bebyggelse og regulerte områder. Tilkoblingspotensialet er svært begrenset slik det ser ut i dag og med den utbyggingstakten som har vært historisk. Med bakgrunn i både utbyggingstetthet og type renselanlegg kommunen har, så er det trolig bare i Bagn/Reinli rensedistrikt det er aktuelt se på vesentlige utvidelser og utviklingspotensiale. Ut fra statistikk på hva som bygges i Sør-Aurdal så er det nesten ikke bygging av privatboliger eller næringsbygg i området, mens det er stor byggeaktivitet innenfor fritidssegmentet i nærliggende området til Bagn/Reinli rensedistrikt».

I 2020 ble ny beregning for vanngebyr tatt i bruk, der faktisk forbruk styrer gebyrmengden. Det ble budsjettet med en økning i gebyrinntekter på ca 800' i 2020 og ytterligere ca. 100' årlig etter dette.

Budsjettvedtaket i desember 2020 «Opptopping av selvkostområdet vann og avløp jfr. sak KS-013/19, iht. Hovedplan VA, med målsetning om 100 % dekningsgrad senest innen 2026. Det var budsjettet økning i gebyrinntekter på ca 800' i 2020 fra året før. Foreløpig regnskap 2020 viser at vi ligger noe over budsjett. Det er derfor korrigert 200' for dette avviket fra og med 2021. I tråd med forrige års opptappingsplaner det lagt inn en gebyrøkning på ca. 100'årlig for resterende år i økonomiplanperioden, i tillegg til generell prisjustering».

Budsjettvedtaket i desember 2021 «I tråd med opptappingsplanen fra 2019 er det lagt inn en gebyrøkning på ca. 100' årlig for resterende år i økonomiplanperioden, i tillegg til generell prisjustering. Dette justeres om vi når 100 % før tidsplanen.».

Budsjettvedtak i desember 2022 «Gebyrinntekter økt tilsvarende økning i KPI på 6,8 %. I tillegg er VA-gebyrer justert ytterligere ca 2,2 % på fastgebyrer og forbruksgebyrer i tråd med tidligere vedtatt opptappingsplan, med målsetning om å nå full selvkostdekning i løpet av noen år».

Budsjettvedtak i desember 2023 «VA-gebyrer er for 2024 ikke foreslått økt mer enn konsumprisindeks, til tross for at Hovedplan for VA legger opp til dette, jfr. tidligere vedtatt opptappingsplan, med målsetning om å nå full selvkostdekning i løpet av noen år. Årsaken er blant annet at det har vært mye fokus på høye gebyrer og kostnader til forbrukerne, samtidig som det med noe redusert kapasitet på VA-området ikke har vært mulig å planlegge for et realistisk budsjett på investering fremover».

Tabell: Innrapporterte kommunale gebyrer for vann og avløp hentet fra SSB.

År	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Budsjetvedtatt gebyrøkning		2,2 %	2,6 %	7,6 %	5,7 %	7,8 %
Dekningsgrad selvkost V/A	97 %	82 / 85 %	81 / 75 %	79 / 74 %	85 / 88 %	

I 2024 oppnådde vi en relativt høy dekningsgrad på selvkostområdet for vann- og avløp. Dette kan imidlertid delvis tilskrives 0,75 «ledig årsverk» på VA-området grunnet konstituering i andre stillinger ved Teknisk avdeling. Videre er det i liten grad tatt med utgifter til administrasjon i beregningene (eks. Sentralbord, utsending osv.).

Vurdering:

Hovedplan VA 2016 – 2025 la opp til investeringer som ikke er gjennomført. Dette tilskrives blant annet at planen ikke er fulgt opp med forutsatte ressurser og driftsmidler. På VA-området har det fram til høsten 2023 vært ansatt én fulltidsstilling som VA-tekniker (med ansvar for veg og VA) og 1,5 stilling driftsoperatør på vann og avløp. VA-tekniker/ingeniør var deretter besatt fra årsskiftet 2024 fram til juni samme år, da ressursen gikk over i konstituert stilling som avdelingsleder på teknisk.

Hovedplan VA skal etter planen revideres i løpet av 2025. Dette forutsetter ressurser til å følge opp arbeidet. Videre bør revidert plan bygge på de tiltakene som ikke er gjennomført i tidligere planperiode, basert på dagens situasjon. Nøkkeltema som bør sees på i forbindelse med utarbeiding av revidert plan er;

- Tilkobling av randsoner
- Status på eksisterende ledningsnett – kapasitet og tilstand
- Begna industriområde, mht. planlagte utvidelser i forhold til ledningsnettets tilstand
- Mottak for eksternt avløpsvann ved Bagn renseanlegg

Forslag til vedtak:

Plan for opptrapping vann- og avløp tas til orientering.

Plan for videre opptrapping av gebyrer på vann og avløp, med mål om 100 % inndekning av selvkostområdet, kan først utarbeides når Hovedplan vann og avløp er revidert. Ny plan skal evaluere status for tiltak i endte plan og gi anbefalinger om nye tiltak, samt plan for vann- og avløpsområdet de neste fem årene. Hovedplan skal hensynta kommunens økonomiske situasjon og ressursbehov. Revidering av ny hovedplan vann og avløp skal igangsettes senest i løpet av 2026.

Kommunestyret 03.04.2025:

Behandling:

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 19 stemmer (100%) - AP 6, FRP 2, H 2, SP 9

Mot: 0 stemmer (0%)

KS- 016/25 Vedtak:

Plan for opptrapping vann- og avløp tas til orientering.

Plan for videre opptrapping av gebyrer på vann og avløp, med mål om 100 % inndekning av selvkostområdet, kan først utarbeides når Hovedplan vann og avløp er revidert. Ny plan skal evaluere status for tiltak i endte plan og gi anbefalinger om nye tiltak, samt plan for vann- og avløpsområdet de neste fem årene. Hovedplan skal hensynta kommunens økonomiske situasjon og ressursbehov. Revidering av ny hovedplan vann og avløp skal igangsettes senest i løpet av 2026.